

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Romania

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

V romunskem civilnem zakoniku (*Codul Civil*) se uporablja pojem **starševska avtoriteta**. **Starševska avtoriteta** pomeni vse pravice in dolžnosti v zvezi z otrokom in njegovim premoženjem. Pravice in dolžnosti enakopravno izvajata oba starša, in sicer v najboljšem interesu otroka. Starševska avtoriteta se izvaja do otrokove popolne poslovne sposobnosti.

Starševske pravice in dolžnosti (iz členov 487–499 civilnega zakonika in zakona št. 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) o varovanju in spodbujanju pravic otrok) v zvezi z otrokom vključujejo:

pravico in dolžnost oblikovanja in ohranjanja otrokove identitete. Otroka je treba takoj po rojstvu prijaviti, pri čemer ima pravico do imena in državljanstva. Starši izberejo ime in priimek otroka;

pravico in dolžnost vzgoje otroka. Starši imajo pravico in dolžnost, da v skladu z lastnimi prepričanji ter otrokovimi lastnostmi in potrebami vzgajajo otroka, skrbijo za otrokovo zdravje ter njegov telesni, psihični in intelektualni razvoj, njegovo izobrazbo, študij in poklicno usposabljanje;

pravico in dolžnost nadzora nad otrokom;

pravico in dolžnost plačevanja preživnine. Oba starša morata zagotoviti preživnino svojemu mladoletnemu otroku. Če otrok študira, ga morajo starši vzdrževati, dokler ne diplomira, vendar najdlje do 26. leta;

pravico do nekaterih vzgojnih ukrepov zoper otroka. Nekateri ukrepi so prepovedani, na primer telesno kaznovanje, ki bi škodilo telesnemu, duševnemu ali čustvenemu stanju otroka;

pravico, da od katere koli osebe, ki neupravičeno skrbi za otroka, zahtevajo vrnitev otroka;

pravico staršev, da se ponovno združijo s svojim otrokom. Ta pravica je povezana s pravico otroka, da ni ločen od svojih staršev, razen izjemoma in začasno (npr. ukrepi namestitve);

pravico starša do osebnih stikov s svojim otrokom. Oblike osebnih stikov z otrokom so *na primer*: obiski otroka na njegovem domu, obiski otroka v času šolskega pouka, otrok preživlja počitnice z vsakim od staršev;

pravico do določitve otrokovega prebivališča. Mladoletni otrok živi pri svojih starših. Če starša ne živita skupaj, sporazumno določita otrokovo prebivališče. V primeru nesoglasja med staršema sprejme odločitev skrbstveni organ (*Instanța de tutelă*);

pravico, da v primeru mladoletnikov, ki so dopolnili 16 let, soglašajo z zaroko in zakonsko zvezo otroka; pravico, da soglašajo s posvojitvijo otroka;

pravico do pravnega sredstva zoper ukrepe, ki so jih organi sprejeli v zvezi z otrokom, ter do zahtevkov in dejanj v lastnem imenu in v imenu otroka.

Starševske pravice in dolžnosti (iz členov 500–502 civilnega zakonika) v zvezi z otrokovim premoženjem lahko vključujejo:

upravljanje otrokovega premoženja. Starš nima pravice do otrokovega premoženja, tako kot tudi ne otrok do starševskega, razen do dediščine in preživnine.

Starši imajo pravico in dolžnost, da upravljajo premoženje svojega mladoletnega otroka in da otroka zastopajo v pravnih civilnih dokumentih ali s temi dokumenti soglašajo. Mladoletnik po 14. letu sam izvaja svoje pravice in dolžnosti, vendar morajo po potrebi s tem soglašati starši in skrbstveni organ;

pravico in dolžnost staršev, da zastopajo mladoletnika v civilnih dokumentih ali soglašajo s temi dokumenti. Starši zastopajo otroka v civilnih dokumentih do njegovega 14. leta, saj je popolnoma poslovno nesposoben. Otrok med 14. in 18. letom sam izvaja svoje pravice in dolžnosti, vendar je potrebno predhodno soglasje staršev, saj je otrokova poslovna sposobnost omejena.

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Pravice in dolžnosti enakopravno izvajata oba starša (člen 503(1) civilnega zakonika): če sta poročena; po razvezi zakonske zveze (člen 397 civilnega zakonika); starš, katerega starševstvo je bilo določeno, če je otrok nezakonski, in oba starša, če živita v zunajzakonski skupnosti (člen 505(1) civilnega zakonika).

Starša (ki nista skupaj) starševske avtoritete ne izvajata enakopravno: v primeru prenehanja zakonske zveze z razvezo, če sodišče meni, da je v interesu otroka, da starševsko avtoriteto izvaja le eden od staršev (člen 398 civilnega zakonika); v primeru prenehanja zakonske zveze (člen 305(2) civilnega zakonika); če je bil otrok rojen zunaj zakonske zveze in starša ne živita v zunajzakonski skupnosti (člen 505(2) civilnega zakonika).

Starševsko avtoriteto izvaja eden od staršev v skladu s členom 507 civilnega zakonika, če je drugi starš umrl, če so mu bile odvzete starševske pravice ali če mu je bilo izvajanje prepovedano itd.

Starši delno izvajajo starševsko avtoriteto, če so pravice in dolžnosti dodeljene tretji osebi ali zavodu (člen 399 civilnega zakonika).

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Starš mladoletnika, ki je dopolnil 14 let, ima starševske pravice in dolžnosti le v zvezi z otrokom. Pravice in dolžnosti v zvezi z otrokovim premoženjem izvaja otrokov skrbnik ali druga oseba.

Skrbnišтво mladoletnikov se določi, če sta oba starša umrla, če sta neznana, če jima je bilo odvzeto izvajanje starševskih pravic ali če jima je bila izrečena kazenska sankcija, zaradi katere so jima bile odvzete starševske pravice, če jima je bila v zvezi s tem izrečena sodna prepoved, če sta pogrešana ali razglašena za mrtva, sodišče pa po prenehanju posvojitve odloči, da je določitev skrbništva v interesu mladoletnika.

Skrbnišтво se določi, če za otroka ne skrbi nobeden od staršev, ker jima je bilo odvzeto izvajanje starševskih pravic.

Skrbstveni organ lahko izjemoma odloči o namestitvi otroka pri sorodniku ali drugi družini ali osebi na podlagi njihovega soglasja ali o namestitvi v oskrbo zavoda.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Po razvezi zakonske zveze starševsko avtoriteto načeloma izvajata oba starša skupaj ali v primeru dobro utemeljenih razlogov le eden od staršev, pri čemer se upoštevajo najboljši interesi otroka. Drugi starš obdrži pravico do opazovanja vzgoje in izobraževanja otroka ter pravico do soglasja z njegovo posvojitvijo. Skrbstveni organ lahko izjemoma odloči o namestitvi otroka pri sorodniku ali drugi družini ali osebi na podlagi njihovega soglasja ali o namestitvi v oskrbo zavoda. Ti izvajajo pravice in dolžnosti staršev v zvezi z otrokom (člen 399 civilnega zakonika).

Če je bil otrok rojen zunaj zakonske zveze in je bilo starševstvo priznано obema staršema, starša, ki živita v zunajzakonski skupnosti, skupaj in enakopravno izvajata starševsko avtoriteto. Če starša otroka, ki je bil rojen zunaj zakonske zveze, ne živita v zunajzakonski skupnosti, starševsko avtoriteto izvaja le eden od njiju.

Če zakonca s tem soglašata, se lahko razveza zakonske zveze uredi pri notarju, tudi v primeru mladoletnih otrok, rojenih v zakonski zvezi ali zunaj nje, ali v primeru posvojenih otrok, ali če se zakonca dogovorita o vseh vidikih glede priimka, ki se bo uporabljal po razvezi, izvajanja starševske avtoritete s strani obeh staršev, določitve prebivališča otrok po razvezi, načina ohranjanja osebnih stikov med ločenima staršema in posameznim otrokom ter določitve prispevka staršev k stroškom otrokove vzgoje, izobrazbe, študija in poklicnega usposabljanja. Če glede na poročilo o socialni raziskavi dogovor zakoncev o skupnem izvajanju starševske avtoritete ali o določitvi otrokovega prebivališča ni v interesu otroka, notar zavrne vlogo za razvezo zakonske zveze in zakonca napoti na sodišče.

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Če je to v najboljšem interesu otroka, se lahko starša dogovorita o izvajanju starševske avtoritete ali glede ukrepov za zaščito otroka, s čimer mora soglašati skrbstveni organ (člen 506 civilnega zakonika).

Stranke se lahko pojavijo kadar koli med sojenjem, tudi če k temu niso sodno pozvane, in zahtevajo odločbo, s katero se na podlagi soglasja legalizira njihova poravnava. Sodba o soglasju je dokončna in izvršljiva.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Pred napotitvijo na sodišče se lahko izvede mediacija. Med sojenjem morajo sodni organi seznaniti stranke o možnosti in prednostih mediacije. Če z mediacijo ni dosežen dogovor, se sporna vprašanja obravnavajo na sodišču.

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predloži na sodišču?

Glej odgovor na vprašanje 1.

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Če sodišče odloči, da bo starševsko avtoriteto izvajal le eden od staršev, ta starš sam odloča o vseh vprašanjih v zvezi z otrokom. Drugi starš obdrži pravico do preverjanja vzgoje in izobraževanja otroka ter pravico do soglasja z njegovo posvojitvijo.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Starša skupaj in enakopravno izvajata starševsko avtoriteto. Kar zadeva dobroverne tretje osebe, če kateri od staršev v okviru izvajanja starševskih pravic in izpolnjevanja starševskih dolžnosti vsak dan sam izvaja pravno dejanje, se domneva, da s tem soglašata tudi drugi starš.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Vloge za zaščito posameznikov v pristojnosti skrbstvenega organa in sodišča za družinske zadeve (*okrožno sodišče ali sodišče, specializirano za mladoletnike in družine, če je to primerno*) obravnava sodišče s krajevno pristojnostjo, v okviru katere je stalno ali dejansko prebivališče zaščitene osebe (člen 94 zakonika o civilnem postopku (*Codul de Procedură Civilă*)).

Sodišče na območju stalnega prebivališča tožnika je pristojno za zahteve v zvezi z ugotavljanjem starševstva, sodišče na območju prebivališča tožnika-upnika pa je pristojno za zahteve glede prežिवinskih obveznosti (vključno z državnimi dodatki za otroke).

Dokumenti, ki jih je treba priložiti vlogi za sodni poziv, so kopija rojstnega lista mladoletnika, kopija osebne izkaznice, kopija sodbe o razvezi zakonske zveze, dogovor, sklenjen v okviru mediacije (če obstaja), in kateri koli drug dokument, ki se šteje za uporabnega pri obravnavi zadeve. Zahtevek je oproščen kolkovine.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Sodišče lahko v celotnem postopku razveze zakonske zveze (poseben postopek s krajšimi roki poravnave) na podlagi predsedniškega odloka sprejema začasne ukrepe v zvezi z določitvijo prebivališča mladoletnih otrok, preživninsko obveznostjo, prejemanjem državnega dodatka za otroke in uporabo skupnega bivališča (člen 919 zakonika o civilnem postopku).

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Za pravno pomoč je mogoče zaprositi v okviru izredne uredbe št. 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) o javni pravni pomoči v civilnih zadevah, odobrene s spremembami z zakonom št. 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*), kot je bil naknadno spremenjen.

Pravna pomoč se lahko odobri ločeno ali skupaj v obliki odvetniške pomoči; plačila za izvedenca, prevajalca ali tolmača; plačila takse sodnega izvršitelja; izvetij, znižanj in spremembe razporeda ali odloga plačil sodnih taks.

Pravno pomoč lahko v celoti izkoristijo osebe, katerih mesečni neto prihodki na družinskega člana so v zadnjih dveh mesecih pred vložitvijo zahtevka znašali manj kot 300 RON. Če so prihodki manjši od 600 RON, se zagotovi 50-odstotna pravna pomoč. Vendar uveljavljeni pogoji proslcem, katerih sredstva presegajo kvoto, ne preprečujejo koriščenja pravne pomoči, če dokažejo, da ne morejo kriti sodnih stroškov zaradi razlike med življenjskim standardom države stalnega ali običajnega prebivališča in države sodišča.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Zoper sodbo v zadevah, ki se nanašajo na izvajanje starševske avtoritete (stranska vprašanja pri razvezi zakonske zveze ali po glavni poti), je mogoče v 30 dneh od datuma sodbe vložiti pravno sredstvo ali v primeru sodbe na podlagi soglasja, ki potrjuje dogovor med strankama, izvesti sodno presojo.

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Če dolжник ne opravlja prostovoljno svoje dolžnosti, mora upnik o tem obvestiti sodnega izvršitelja. Sodni izvršitelj pozove izvršilno sodišče k soglasju v zvezi z izvršitvijo. Ta se uredi na zaprti seji brez sodnega poziva strankama.

Če je zahtevek za izvršitev odoben, sodni izvršitelj pošlje nalog in sodni poziv staršu ali osebi, pri kateri je mladoletnik nameščen, s čimer ji sporoči datum, kdaj mora pripeljati mladoletnika, da bi ga prevzel upnik, ali ji odredi, naj drugemu staršu dovoli izvajanje pravice do osebnih stikov z mladoletnikom.

Če dolжник ne opravi svoje dolžnosti, sodni izvršitelj izvede prisilno izvršitev ob prisotnosti zastopnika generalnega direktorata za socialno pomoč in zaščito otrok ter po potrebi ob prisotnosti psihologa in policista. Nihče ne sme ustrahovati mladoletnika ali ga siliti k izvršitvi.

Če dolжник ne izpolni svoje dolžnosti, kazni, ki jo določi sodišče, velja do izvršitve, pri čemer sodni izvršitelj tožilca obvesti, naj začne sodni pregon.

Če mladoletnik temu nasprotuje, izvršitelj zastopniku generalnega direktorata za socialno pomoč in zaščito otrok predloži uradno poročilo, pristojno sodišče pa mladoletniku odredi svetovanje, na koncu katerega psiholog pripravi poročilo. Če mladoletnik temu nasprotuje po ponovni prisilni izvršitvi, lahko upnik od sodišča zahteva izrek kazni.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državni članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Za priznanje odločbe o starševski avtoriteti se uporabljajo določbe Uredbe (ES) št. 2201/2003. Zahtevek se vložijo pri sodišču na območju stalnega prebivališča toženca ali njegovega prebivališča v Romuniji. Zoper priznanje se lahko vložijo pravno sredstvo pri pritožbenem sodišču s krajevno pristojnostjo (*Curtea de Apel*) ali ugovor na podlagi zahtevka za sodno presojo pri vrhovnem kasacijskem sodišču (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Na katero sodišče v tej državi članici je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državni članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Da bi zainteresirana oseba ugovarjala priznanju odločbe o starševski avtoriteti, se lahko obrne na sodišče na območju stalnega prebivališča toženca ali njegovega prebivališča v Romuniji.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Člen 2611 civilnega zakonika navaja, da pravo, ki se uporablja v zvezi s starševsko avtoriteto in zaščito otrok, določa konvencija o pristojnosti, pravu, ki se uporabi, priznavanju, izvršitvi in sodelovanju na področju starševske odgovornosti in ukrepov za zaščito otrok, ki je bila sprejeta 19. oktobra 1996 v Haagu in ratificirana z zakonom št. 361/2007.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 16/12/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.